ecogroen advies

‘Vooronderzoek natuurwetgeving realisatie recreatiepark Ossenzijlerweg, Ossenzijl’

Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

COLOFON

Titel: **'Vooronderzoek natuurwetgeving realisatie recreatiepark Ossenzijlerweg, Ossenzijl'**
Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Projectcode: 08103
Status: Definitief
Datum: 27 november 2008
Auteur: [redacted]
Eindredactie: [redacted]
Veldonderzoek: [redacted]
Opdrachtgever: Stedebouwkundig adviesbureau Witpaard-partners
Contactpersoon: [redacted]

EcoGroen Advies BV
Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64
F: 038 423 64 65
I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2008)
Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

[redacted] (2008) Vooronderzoek natuurwetgeving realisatie recreatiepark Ossenzijlerweg, Ossenzijl; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 08-103. EcoGroen Advies, Zwolle.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting en conclusies

1 Inleiding 1
1.1 Aanleiding en doelstelling 1
1.2 Situatie en ontwikkeling 1
1.3 Algemene opzet 2

2 Natuurbeschermingswet 3
2.1 Inleiding 3
2.2 Consequenties van de aanwijzing als Natura 2000-gebied 3
2.3 Beheerplan Wieden-Weerribben 5
2.4 Relevante verstorende en schadelijke effecten 5
2.5 Effecten op habitattypen en soorten 6
2.6 Conclusie 7

3 EHS 8
Nota Ruimte 8

4 Flora- en faunawet 10
4.1 Methode 10
4.2 Flora 10
4.3 Zoogdieren 10
4.4 Broedvogels 12
4.5 Amfibieën 12
4.6 Vissen 13
4.7 Reptielen 14
4.8 Ongewervelden 14

5 Eindconclusie 16

6 Geraagdpleegde bronnen 17

Bijlagen
I ..... Inrichtingsschets
II ..... Stroomschema Natuurbeschermingswet
III ..... Resultaten effectenindicator
IV ..... Inventarisatiekaart vleermuizen
V ..... Inventarisatiekaart Waterspitsmuis
VI ..... Inventarisatiekaart Vissen
VII ..... Inventarisatiekaart Ringslang
VIII ..... Toelichting Flora- en faunawet
IX ..... Ontwerp-Aanwijzingsbesluit Weerribben

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

Keur Vastgoed Projectontwikkeling BV is voornemens ten noorden van Ossenzijl 59 recreatiewoningen, 6 permanente woningen en een beheerderswoning te realiseren. In dit kader is EcoGroen Advies door Stedebouwkundig adviesbureau Witpaard-partners gevraagd deze ontwikkelingen te toetsen aan de vigerende natuurwetgeving.

In verband met de op 1 april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet en gebiedsgericht beleid, is het noodzakelijk om vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen en andere activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats.

Het voorgestelde onderzoek is erop gericht om via een verkennend onderzoek in beeld te brengen of de voorgenomen ontwikkeling negatieve effecten heeft op beschermde gebieden of soorten en of aanvullend onderzoek noodzakelijk is. De Natuurbeschermingswet, Nota Ruimte en de Flora- en faunawet vormen hierbij het achterliggende kader.

1.2 Situatie en ontwikkeling

Het plangebied (figuur 1) is gelegen ten noorden van Ossenzijl en bestaat voornamelijk uit landbouwgrond. In het gebied zijn enkele watergangen aanwezig en aan de zijde van de Ossenzijlerweg bevindt zich opgaande beplanting. Bebouwing is uitsluitend aanwezig in de vorm van een houten schuurtje met brandhout. In de zuidoosthoek zijn volkstuintjes aanwezig.

Ten behoeve van de realisatie van 59 recreatiewoningen, 7 permanente woningen en een beheerderswoning worden o.a. watergangen gedempt en bomen gekapt of gerooid. Een voorlopige inrichtingsschets is weergegeven in bijlage I.

Figuur 1. Globale begrenzing van het plangebied, ten noorden van Ossenzijl. (Kaartbron: Google Earth).

Het plangebied is gelegen op korte afstand van Natura 2000-gebied 'Weerribben' (figuur 2). De voorgenomen ontwikkeling kan, als gevolg van bijvoorbeeld recreatieve uitloop, negatieve effecten op Natura 2000-gebied 'Weerribben' veroorzaken. De Natuurbeschermingswet vereist dat deze effecten zorgvuldig in beeld gebracht worden. Daarnaast moet in het kader van de Flora- en faunawet in kaart worden gebracht of de voorgenomen activiteiten negatieve effecten op beschermde soorten tot gevolg zullen hebben. Voorliggende rapportage is met dit doel opgesteld in opdracht van Stedebouwkundig Adviesbureau Witpaard - partners.

Figuur 2: Ligging van het plangebied (rode figuur) en de begrenzing van Natura 2000-gebied 'Weerribben' (geel gearceerd). Bron kaartondergrond: ministerie van LNV.

1.3 Algemene opzet

Voorliggend oriënterend onderzoek is o.a. gebaseerd op een éénmalig locatiebezoek op 18 maart 2008. Daarnaast baseert het onderzoek zich op beschikbare gebiedskennis, verspreidingsgegevens, beleidsstukken (zie geraadpleegde bronnen) en bekende ecologische principes.

Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot de voorgenomen ingreep, zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welk gebiedsgericht beleid uitwerking heeft in het gebied (hoofdstuk 2 en 3);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 4).

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de te verwachten effecten op beschermde soorten en welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) en compenserende maatregelen nodig zijn om aan de zorgplicht te voldoen en eventueel tot een ontheffingsverlening annex artikel 75 van de Flora- en faunawet te kunnen komen.

2 NATUURBESCHERMINGSWET

2.1 Inleiding

'Weerribben' kwalificeert zich onder de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn en is als Speciale Beschermingszone (SBZ) onderdeel van Natura 2000, het Europese netwerk van natuurgebieden. In deze gebieden geldt als doelstelling de natuurlijke processen te versterken en kenmerkende natuurwaarden in stand te houden, dan wel te vergroten.

De bescherming van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000- gebieden) is sinds 1 oktober 2005 geïmplementeerd in de nieuwe Natuurbeschermingswet 1998. Volgens artikel 19 van deze wet moeten alle plannen die de kwaliteit van habitats kunnen verslechteren of een verstorend effect kunnen hebben op soorten, getoetst worden op hun gevolgen voor Natura 2000-gebieden. Voor projecten en handelingen die mogelijk een negatief effect hebben op de beschermde waarden van Natura 2000-gebieden is het noodzakelijk een vergunning aan te vragen bij het bevoegde gezag, in de meeste situaties Gedeputeerde Staten van de provincie waar het grootste oppervlak van het richtlijngebied in gelegen is.

Om tot een eventuele vergunningverlening te komen dient een zorgvuldige toetsing plaats te vinden die - afhankelijk van de significantie van optredende negatieve effecten - beschreven dient te worden in een 'Verstorings- en verslechteringstoets' of een 'Passende beoordeling'. De voorliggende rapportage kan gezien worden als Oriëntatiefase (Voortoets), waarin bepaald wordt of en zo ja welk type vervolgbeoordeling noodzakelijk is.

In het door het Ministerie van LNV opgestelde ontwerpbesluit 'Weerribben' zijn zogenaamde instandhoudingdoelstellingen opgenomen die de doelen beschrijven voor de instandhouding van leefgebieden, natuurlijke habitats en populaties in het wild levende plant- en diersoorten, zoals vereist door de Vogel- en Habitatrichtlijn voor de speciale beschermingszone Weerribben. Deze natuurwaarden moeten in een gunstige staat van instandhouding worden gebracht of worden gehouden en vormen de basis van deze toetsing.

2.2 Consequenties van de aanwijzing als Natura 2000-gebied

In bijlage II is een stroomschema opgenomen, afkomstig uit het document 'Handreiking Natuurbeschermingswet 1998' (Ministerie van LNV 2005a). Het schema geeft overzichtelijk weer welke procedures gevolgd moeten worden bij projecten of handelingen waarop de Natuurbeschermingswet van toepassing kan zijn. Er zijn globaal drie mogelijkheden:

1) Er zijn zeker geen negatieve effecten.
In dit geval is ook geen vergunning nodig.

2) Er zijn mogelijk wel negatieve effecten maar deze zijn niet significant.
In dit geval dient via een zogenaamde verstorings- of verslechteringstoets nagegaan te worden of er sprake is van een aanvaardbare verstoring of verslechtering. Op basis hiervan wordt een vergunning verleend of geweigerd.

3) Er is een kans op significante negatieve effecten.
In dit geval dient een zogenaamde 'passende beoordeling' uitgevoerd te worden. Indien blijkt dat er significante effecten zijn, wordt een vergunning alleen verstrekt indien gelijktijdig voldaan wordt aan een drietal criteria, de zogenoemde ADC-criteria - zijn er alternatieven, is het een dwingende reden en is er compensatie. Bovendien moeten ook andere ontwikkelingen die mogelijk schadelijk kunnen zijn voor het gebied meegenomen worden in de afweging (cumulatieve effecten).

Verantwoordelijkheden NB-wet
De provincie of de minister van LNV - afhankelijk van de locatie - is verantwoordelijk voor handhaving van de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Het bevoegd gezag mag 'passende maatregelen' nemen om af te dwingen dat instandhoudingdoelstellingen worden gehaald of blijven gehandhaafd (www.natura-2000.nl). De initiatiefnemer van een (mogelijk) schadelijke activiteit of ingreep is verantwoordelijk voor het leveren van informatie over de effecten op instandhoudingdoelstellingen. Dit wordt door het bevoegd gezag getoetst. In het geval van Natura 2000-gebied 'Weerribben' is dit Provincie Overijssel.

In geval van een toetsing aan artikel 19 van de Natuurbeschermingswet moet het gezag op grond van de verkregen informatie zekerheid hebben dat er geen schadelijke gevolgen zijn. Een vergunning kan dan worden verleend. Overigens moet iedereen voldoende zorg in acht nemen voor de instandhouding van een beschermd Natura 2000-gebied. Dit houdt in ieder geval in dat iedereen die vermoedt of kan weten dat zijn handelen of nalaten, gelet op de instandhoudingdoelstelling, nadelige gevolgen voor het Natura 2000-gebied veroorzaakt, verplicht is deze handelingen achterwege te laten of te beperken als dit niet mogelijk is (Ministerie LNV 2005a).

Europese Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijn
In figuur 2 is te zien dat het plangebied gelegen is op ca. 150 meter van Vogel- en Habitatrichtlijngebied 'Weerribben'. De soorten waarvoor dit gebied onder de Vogelrichtlijn is aangewezen zijn weergegeven in tabel 1. Habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangemeld onder de Habitatrichtlijn zijn weergegeven in tabel 2.

Tabel 1: Vogels waarvoor 'Weerribben' is aangewezen (Min van LNV 2007).

Code	Broedvogel	Code	Broedvogel
A021	Roerdomp	A197	Zwarte stern
A029	Purperreiger	A292	Snor
A119	Porseleinhoen	A295	Rietzanger
A153	Watersnip	A298	Grote karekiet

Tabel 2: Habitattypen en soorten waarvoor 'Weerribben' is aangemeld (MinLNV 2007).

Code	Habitattype	Code	Habitattype
H3140	Kranswierwateren	H7140_A	Overgangs- en trilvenen *(trilvenen)*
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	H7140_B	Overgangs- en trilvenen *(veenmosrietlanden)*
H4010_B	Vochtige heiden *(laagveengebied)*	H7210	Galigaanmoerassen
H6410	Blauwgraslanden	H91D0	Hoogveenbossen
H6430_A	Ruigten en zomen (moerasspirea)		

Code	Soort	Code	Soort
H101X	Platte schijfhoren	H1134	Bittervoorn
H1042	Gevlekte witsnuitlibel	H1145	Grote modderkruiper
H1060	Grote vuurvlinder	H1149	Kleine modderkruiper
H1082	Gestreepte waterroofkever	H1318	Meervleermuis
H1903	Groenknolorchis		

Behalve de Weerribben ligt het plangebied ook op relatief korte afstand van Natura 2000-gebied 'Rottige Meenthe en Brandemeer'. Dit gebied is gelegen op ca. 900 meter afstand en aangewezen voor de volgende habitattypen: meren met krabbenscheer en fonteinkruiden, vochtige heiden, overgangs- en trilvenen, galigaanmoerassen en hoogveenbossen. Soorten waar het gebied voor is aangewezen zijn Gevlekte witsnuitlibel, Grote vuurvlinder, Bittervoorn, Kleine modderkruiper, Meervleermuis en Groenknolorchis. Gezien de afstand en ontoegankelijkheid van dit Natura 2000-gebied

worden effecten op dit gebied in niet verwacht.

Beschermde Natuurmonumenten
Het dichtst bijzijnde Beschermde Natuurmonument is gelegen op ca. 5 kilometer afstand van het plangebied. Het betreft hier 'Antjeskolk'.

Gezien de afstand tot dit geïsoleerde gelegen gebied en het ontbreken van een ecologische relatie tussen het plangebied en 'Antjeskolk' zijn negatieve effecten op dit gebied niet te verwachten. In de voorliggende rapportage ligt de nadruk daarom op het Natura 2000-gebied 'Weerribben'.

2.3 Beheerplan Wieden-Weerribben

De Natuurbeschermingswet schrijft voor dat voor een Natura 2000-gebied een beheerplan moet worden opgesteld. Het plan is een instrument om a) duidelijkheid te geven over de natuurwaarden zoals genoemd in de Aanwijzingsbesluiten, b) de maatregelen te beschrijven die nodig zijn om de instandhoudingsdoelstellingen te handhaven en/of te bereiken die in deze besluiten zijn geformuleerd en c) duidelijkheid te geven welke bestaande activiteiten niet schadelijk zijn gezien de instandhoudingsdoelstellingen en op welke wijze toekomstige activiteiten mogelijk zijn.

In het werkdocument (Provincie Overijssel 2008) dat reeds door de provincie Overijssel is opgesteld staat beschreven hoe moet worden omgegaan met nieuwe recreatieve ontwikkelingen. Nieuwe activiteiten die gericht zijn op grootschalige recreatieve ontwikkelingen, zoals de invulling van de gele vlekken uit het Gebiedsperspectief, moeten altijd worden getoetst, tenzij ze voldoen aan de volgende voorwaarden:

- geen toename van fosfaat in De Wieden en De Weerribben, o.a. door schutverliezen;
- de eventuele toename van de recreatiedruk moet kunnen worden opgevangen met het zoneringsplan;
- geen toename van de wegzijging uit De Wieden en De Weerribben;
- geen reëel verwachte toename van het vracht-, personen- of scheepvaartverkeer door of direct langs De Wieden en De Weerribben (met het oog op opwerveling van slib, depositie van NOx en verstoring);
- geen aantasting van verblijfplaatsen en verbindingsroutes van meervleermuizen.

Aangezien de voorgenomen ingreep een toename van de recreatiedruk en een toename van het scheepvaartverkeer in de Weerribben tot gevolg heeft, kan worden gesteld dat de voorgenomen activiteit moet worden getoetst aan de Natuurbeschermingwet.

2.4 Relevante verstorende en schadelijke effecten

In een toetsing van de Natuurbeschermingswet dient beschreven te worden welke aspecten mogelijk verstorende en schadelijke effecten kunnen hebben op de soorten en habitats waarvoor 'Weerribben' is aanwezen. Verstorende en schadelijke effecten die bij realisatie van het recreatiepark kunnen optreden zijn volgens de effectenindicator (MinLNV.nl) o.a.:

- oppervlakteverlies;
- geluid;
- verstoring door mensen;
- mechanische effecten.

Daarbij dient altijd gekeken te worden naar effecten tijdens zowel de aanleg- als de gebruiksfase. Effecten tijdens de aanlegfase zijn in voorliggende situatie niet te verwachten aangezien effecten als geluid vanwege de ligging van Ossenzijl tussen beide gebieden niet tot in de Weerribben zullen uitstralen. In de onderhavige situatie zullen eventuele schadelijke effecten betrekking hebben op de gebruiksfase. Het gaat hier dan om de volgende effecten:

1) toename van recreatiedruk in de Weerribben;
2) toename van recreatievaart;
3) aantasting van vliegroutes van Meervleermuis door verlichting.

Ad. 1) Door realisatie van een recreatiepark aan de rand van een Natura 2000-gebied zal de recreatiedruk op dit gebied toenemen. Hierbij moet worden gedacht aan geluid en verstoring door mensen.

Ad. 2) In voorliggende situatie zal realisatie van het recreatiepark een toename van de pleziervaart in de Weerribben tot gevolg hebben, ook vanwege de aanwezigheid van een open waterverbinding tussen het plangebied en de Weerribben. Naast de verstoring die van de extra vaarbewegingen zal uitgaan zijn effecten als vermesting, verontreiniging, geluid, licht, verstoring door mensen en mechanische effecten van belang.

Ad. 3) Realisatie van een recreatiepark kan aantasting van verblijfplaatsen of vliegroutes van Meervleermuis tot gevolg hebben. In voorliggende situatie zijn verblijfplaatsen van Meervleermuis binnen het plangebied echter niet te verwachten (zie ook paragraaf 4.3). Aangezien de Ossenzijlersloot een potentiële vliegroute van Meervleermuis vormt kan felle verlichting van deze watergang aantasting van een vliegroute tot gevolg hebben.

2.5 Effecten op habitattypen en soorten

Habitattypen
Effecten op habitattypen zullen in voorliggende situatie met name betrekking hebben op verstoring door mensen (betreding), mechanische vermesting, verontreiniging en vermesting. Gedacht moet worden aan o.a. oeverafslag als gevolg van golfslag door recreatievaart en betreding van kwetsbare habitats wat een belangrijk effect op aanwezige habitattypen teweeg kan brengen. In minder mate speelt ook toename van uitlaatgassen een rol waar met name blauwgraslanden, vochtige heiden en hoogveenbossen zeer gevoelig voor zijn.

Soorten (niet-broedvogels)
De effecten van de voorgenomen plannen zullen voor de meeste soorten met name betrekking hebben op een toename van vermesting en verontreiniging als gevolg van de toenemende recreatievaart. Met name voor vissoorten, Gestreepte waterroofkever, Gevlekte witsnuitlibel en Meervleermuis kan dit gevolgen hebben, aangezien het voorkomen van deze soorten samenhangt met een goede waterkwaliteit. Ook mechanische effecten zoals golfslag kunnen uitwerking hebben op aanwezige vissoorten als Grote modderkruiper, Kleine modderkruiper en Bittervoorn.

Naast een toename van de recreatievaart kunnen ook effecten optreden wanneer de potentiële vliegroute van Meervleermuis door verlichting ongeschikt wordt voor deze soort. Wanneer de watergang wordt verlicht zal nader onderzoek naar Meervleermuis moeten uitwijzen of daadwerkelijk een vliegroute aanwezig is.

Broedvogels
Effecten op broedvogels zullen in voorliggende situatie betrekking hebben op verstoring door recreatieve uitloop. Van de broedvogels waar het gebied voor is aangewezen zijn met name Zwarte stern, Roerdomp en Purperreiger zeer gevoelig voor verstoring. Een toename van scheepvaart en recreatie kan tot gevolg hebben dat genoemde soorten verder onder druk komen te staan. Wel zullen de effecten naar verwachting van beperkte aard zijn aangezien reeds zonering van recreatie plaatsvindt.

2.6 Conclusie

De voorgenomen ontwikkeling valt niet binnen de volgens het beheerplan toegestane ontwikkelingen (zie paragraaf 2.3) waarvoor geen toetsing aan de Natuurbeschermingswet nodig is. Bovendien kan worden gesteld dat door een toename van scheepvaartverkeer en recreatiedruk negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Weerribben zullen optreden. Significante effecten worden gezien de aard van de ingreep niet verondersteld, ook omdat reeds zonering van de recreatie en scheepvaart plaatsvindt en eventuele effecten op Meervleermuis kunnen worden gemitigeerd.

Gezien de conclusie dat negatieve effecten zullen optreden maar deze naar verwachting niet significant zullen zijn is een Verstorings- en verslechteringstoets nodig ten behoeve van een vergunningaanvraag. Deze toets zal inzicht moeten geven in de aard van de effecten waarbij de nadruk dient te liggen op de in paragraaf 2.5 beschreven effecten. Om de effecten inzichtelijk te maken is informatie benodigd over diverse aspecten, die (deels) door de initiatiefnemer zal moeten worden aangeleverd. Van belang zijn o.a. de te verwachten toename van het aantal vaarbewegingen, huidige aantal vaarbewegingen, boottypes (diepgang), recreatief gebruik door het seizoen heen etc. Ook moeten cumulatieve effecten als gevolg van recreatieve ontwikkelingen elders rond de Weerribben in beeld worden gebracht.

3 EHS

Nota Ruimte

De Nota Ruimte is één van de nota's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling worden ondermeer de kwaliteit van de Ecologische Hoofdstructuur en nationale landschappen gewaarborgd en zijn ganzenfoerageergebieden en weidevogelgebieden aangewezen.

De Nota Ruimte is een zogeheten planologische kernbeslissing (PKB). Het Rijk verwacht dat provincies en gemeenten de Nota laten doorwerken in hun ruimtelijke plannen, zoals het streekplan en het bestemmingsplan.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

Door het rijk en provincies is een beleidskader opgesteld met de spelregels die gelden bij ingrepen binnen de EHS. In dit beleidskader is aangegeven dat ingrepen met significante negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS alleen onder voorwaarden worden toegestaan. In dit kader moet allereerst in beeld worden gebracht wat de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS in het plangebied zijn. Provincies hebben het rijksbeleid doorvertaald in het provinciaal beleid.

Binnen de Ecologische Hoofdstructuur geldt de nee, tenzij-benadering. Dit houdt in dat bestemmingsplanwijziging niet mogelijk is als daarmee de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Om te kunnen bepalen of de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied significant worden aangetast, dient hier door de initiatiefnemer onderzoek naar te worden verricht.

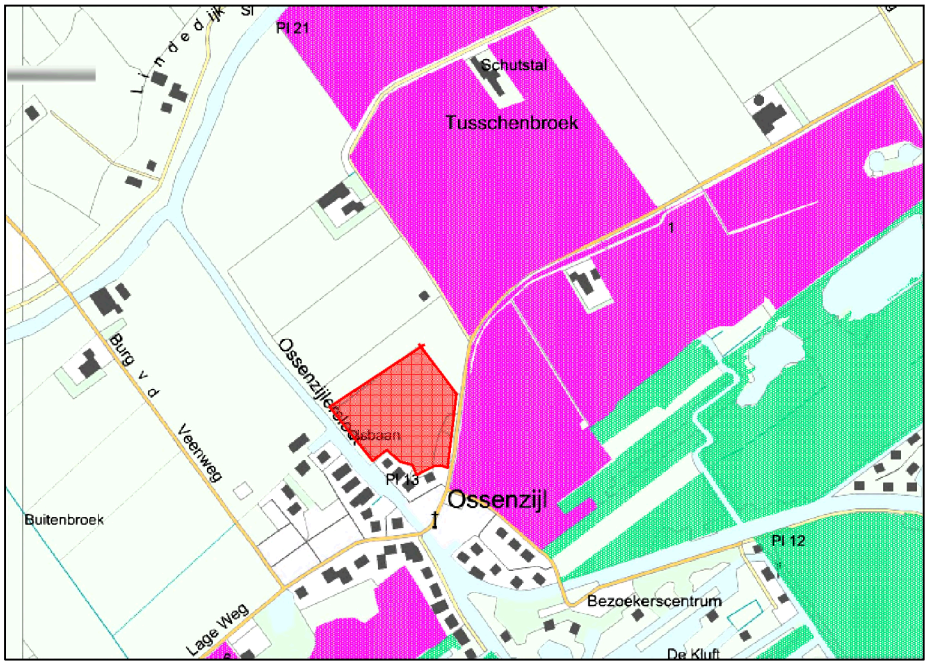

Figuur 3: Ligging van het plangebied (rode figuur) ten opzichte van de EHS bestaande natuur (groen) en nieuwe natuur (paars). Bron kaartondergrond: ministerie van LNV.

Het plangebied ligt op enkele tientallen meters van de EHS. Beide gebieden worden van elkaar gescheiden door de Ossenzijlerweg. De EHS betreft hier een perceel dat door de provincie Overijssel is aangemerkt als 'nieuwe natuur'. Het perceel zal worden ingericht als natte natuur met de beheerpakketten plas en ven, moeras, rietcultuur, soortenrijke plas, overjarig rietland, veenmosrietland en moerasheide.

Hoewel de exacte inrichting van het perceel nog niet bekend is, lijken effecten op de EHS niet aan de orde wanneer uitstralende effecten zoals licht en geluid worden voorkomen. Maatregelen die hiertoe kunnen worden genomen zijn o.a. realisatie van een bosschage tussen beide gebieden en gebruik van verlichting met weinig uitstralende effecten naar de omgeving. Aangezien de exacte inrichting van de EHS hier nog niet bekend is en derhalve vooralsnog geen zekerheid kan worden verkregen over te verwachten effecten, wordt aanbevolen hierover in contact te treden met de provincie Overijssel.

Ganzenfoerageer- en weidevogelgebieden

Het plangebied ligt niet binnen de invloedsfeer van ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied (bron: Groenloket Overijssel). Negatieve effecten op deze gebieden zijn dan ook niet te verwachten.

4 FLORA- EN FAUNAWET

4.1 Methode

Het onderzoek is o.a. gebaseerd op een verkennend veldbezoek, uitgevoerd op 18 maart 2008. Tijdens het veldonderzoek is speciale aandacht uitgegaan naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (Tabel 2 en 3) die ontheffingsplichtig zijn. Gezien de periode van het onderzoek was het niet mogelijk alle soortgroepen volledig betrouwbaar te inventariseren. Aan de hand van de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie "geraadpleegde bronnen") en 'expert judgement' is echter wel een uitspraak gedaan over de mogelijk aanwezige beschermde en bedreigde soorten.

Hieronder worden de vanuit de wetgeving relevante soortengroepen beschreven in relatie tot het plangebied. Een toelichting op de beschermingsstatus is gegeven in bijlage VIII.

4.2 Flora

Het kilometerhok waarin het plangebied vrijwel in zijn geheel in ligt (X190/Y536) is volgens de maatstaven van het natuurloket goed onderzocht op flora. Uit een raadpleging van het Natuurloket blijkt dat in het kilometerhok geen strikter beschermde vaatplanten bekend zijn, dus geen soorten van tabel 2 of 3. Wel is een aantal laagbeschermde soorten (FFW tabel 1) en soorten van de Rode Lijst bekend.

Soorten die zijn aangetroffen zijn o.a. Fluitenkruid, Veldzuring, Kropaar, Pitrus, Grote brandnetel, Riet, Kruipende boterbloem, Ridderzuring, Mannagras, Engels raaigras, Dagkoekoeksbloem en Zwarte nachtschade. Het betreft hier relatief algemene soorten die voornamelijk duiden op relatief voedselrijke omstandigheden en weinig bijzondere milieus.

Tijdens het veldonderzoek was het gezien het tijdstip van het jaar niet mogelijk vaatplanten volledig betrouwbaar te inventariseren. Op basis van terreinkenmerken, aangetroffen soortensamenstelling en beschikbare verspreidingsgegevens worden binnen het plangebied echter geen ontheffingsplichtige plantensoorten verwacht. Negatieve effecten op strikter beschermde vaatplanten zijn dan ook niet aan de orde.

→ *Overtreding van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet als gevolg van de beoogde plannen is ten aanzien van flora niet aan de orde.*

4.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

Vaste verblijfplaatsen
De meest strikte bescherming gaat uit naar de verblijfplaatsen van vleermuizen. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders etc.

Bebouwing is binnen het plangebied beperkt tot een schuurtje. Op het moment van inventarisatie was in dit schuurtje brandhout opgeslagen. In winterperioden - wanneer hout aanwezig is - vormt het schuurtje een potentiële overwinteringsplaats voor een soort als Ruige dwergvleermuis. Van deze soort is bekend dat deze o.a. overwintert in houtstapels. Wanneer in de winterperiode nog brandhout aanwezig is moet nader

onderzoek uitwijzen of het schuurtje daadwerkelijk als overwinteringsplaats wordt gebruikt. Behalve het schuurtje met brandhout zijn geen geschikte vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig aangezien overige bebouwing en geschikte boomholten ontbreken.

Potentiële vliegroutes
Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren voor de oriëntatie en daarlangs van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren ([redacted] woningen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en kunnen zodoende beschermd zijn.

De Ossenzijlersloot vormt een potentiële vliegroute van soorten als Meervleermuis en Watervleermuis (bijlage IV). Door het aanbrengen van verlichting die uitstraalt op deze watergang kan deze potentiële vliegroute worden aangetast en mogelijk zelfs ongeschikt worden. Hetzelfde geldt voor de beplanting langs de Ossenzijlerweg. Deze beplanting vorm een potentiële vliegroute van soorten als Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger waarvan kolonies te verwachten zijn in de bebouwing van Ossenzijl. Wanneer een mogelijke aantasting van een vliegroute door verlichting plaatsvindt, is nader onderzoek naar de aanwezigheid van een vliegroutes dan ook noodzakelijk.

Potentieel foerageergebied
Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie. In het plangebied zijn met name algemene soorten als Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger foeragerend te verwachten. Aangezien het hier geen optimaal foerageergebied betreft en in de omgeving geschikter foerageergebied voorhanden is, worden geen effecten op belangrijke foerageergebieden van deze soorten verwacht. De Ossenzijlersloot vormt mogelijk foerageergebied van soorten als Watervleermuis en Meervleermuis. De beplanting langs de Ossenzijlerweg als potentiële foerageerlijn van soorten als Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger. Naar verwachting vormen genoemde elementen echter geen belangrijk foerageergebied, aangezien in de omgeving geschiktere foerageergebieden aanwezig zijn.

→ *Wanneer in het schuurtje in het plangebied ook in de winterperiode nog brandhout aanwezig is, moet nader onderzoek uitwijzen of hier overwintering van vleermuizen plaatsvindt. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van vliegroutes in de vorm van de Ossenzijlersloot en beplanting langs de Ossenzijlerweg is noodzakelijk wanneer deze mogelijke vliegroutes door verlichting of kapwerkzaamheden worden aangetast.*

Overige zoogdieren

In het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van laag-beschermde zoogdiersoorten als Huisspitsmuis, Veldmuis, Aardmuis, Rosse woelmuis, Bosmuis, Mol, Konijn, Haas, Wezel, Hermelijn en Gewone bosspitsmuis (allen FFW tabel1) aangetoond of te verwachten. Ook is geschikt biotoop aanwezig voor de strikt beschermde Waterspitsmuis (FFW tabel3). Van de soort is bekend dat deze in de nabijgelegen Weerribben voorkomt. Behalve Waterspitsmuis worden geen overige strikter beschermde soorten verwacht aangezien sporen van een soort als Steenmarter ontbreken en voor overige soorten geen geschikt biotoop aanwezig is.

Wanneer het potentiële leefgebied van Waterspitsmuis (zie bijlage V)niet kan worden ingepast is nader onderzoek naar het voorkomen van de soort noodzakelijk. Wanneer de soort hierbij wordt aangetroffen is een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk.

→ *Wanneer het potentiële leefgebied van Waterspitsmuis niet kan worden ingepast zal nader onderzoek naar deze soort moeten uitwijzen of voor deze soort een ontheffing van de Flora- en faunawet moet worden aangevraagd.*

4.4 Broedvogels

Ten tijde van het veldonderzoek was het vanwege het tijdstip van het jaar niet mogelijk een volledige broedvogelinventarisatie uit te voeren. Op basis van het veldbezoek in combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en 'expert judgement' is echter een uitspraak te doen over de te verwachten soortensamenstelling.

Spechten, roofvogels en uilen
Vanuit het oogpunt van de Flora- en faunawet is met name aandacht gevraagd voor boombewonende spechten, uilen en roofvogels, aangezien deze veelal een vaste verblijfplaats hebben (zie ook onderstaand kader).

Ontheffing vaste verblijfplaatsen van broedvogels

Nesten van o.a. roofvogels, Zwarte kraai, spechten en uilen vallen onder de definitie van het begrip nesten in artikel 11 van de Flora- en faunawet. Dit type valt buiten het broedseizoen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen' in artikel 11 van de Flora- en faunawet. Deze nesten zijn, voor zover ze niet permanent verlaten zijn, jaarrond beschermd. Daarom is een ontheffing annex art. 75 van de Flora- en faunawet nodig wanneer nestlocaties van deze soortgroepen worden verwijderd of verstoord.

In het plangebied zijn geen vaste verblijfplaatsen van ontheffingplichtige broedvogels aangetroffen of te verwachten.

Overige broedvogels
In het plangebied zijn verschillende algemene broedvogels van riet, bos en struweel te verwachten als Winterkoning, Heggenmus, [redacted], Zanglijster, Tjiftjaf, Kleine karekiet en Bosrietzanger. Ook zijn weidevogels in beperkte mate te verwachten zoals Kievit, Wulp (RL) en Graspieper (RL).

Het is veelal niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verbodsbepalingen die gelden voor broedvogels. Er mogen daarom geen activiteiten worden ondernomen op locaties waar nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de vogels aanwezig zijn. Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart. Voor de meeste soorten kan de periode tussen 15 maart en 15 juli worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt echter per soort en soms ook per jaar en in het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is mogelijk door gefaseerd te werken en werkzaamheden buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels uit te voeren. Aanlegwerkzaamheden hoeven vervolgens niet altijd voor het broedseizoen te worden afgerond op voorwaarde dat er geen broedgelegenheid ontstaat. Daarbij kan het helpen om het ontstaan van ruigtestroken te voorkomen.

→ *Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen.*

4.5 Amfibieën

In de aanwezige wateren is voortplanting aangetoond of te verwachten van laag beschermde amfibieën als Bastaardkikker, Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander (allen FFW tabel 1). Overwintering van deze soorten is te verwachten in de watergangen, ruigten en strooisellaag.

Een strikter beschermde soort als Heikikker is niet aangetroffen, hoewel het tijdstip van het veldbezoek binnen de inventarisatieperiode van deze soort valt. Ook een strikt beschermde soort als Poelkikker is vanwege het ontbreken van geschikt biotoop niet te verwachten.

Voor de laag beschermde soorten geldt automatisch een vrijstelling van de verbodsartikelen 9, 11 en 12 uit de Flora- en faunawet en is geen ontheffing annex art. 75 nodig.

Werkzaamheden aan watergangen dienen - vanuit het oogpunt van amfibieën - bij voorkeur buiten de periode van maart tot en met 15 augustus plaats te vinden. De minst schadelijke periode is september-oktober (zie kader).

Kwetsbaarheid amfibieën

Voortplantende amfibieën
Gedurende de voortplantingsperiode, die zich volledig afspeelt in het water, zijn amfibieën kwetsbaar. Er zijn dan eisnoeren, eiklompen en larven aanwezig. Dit speelt ongeveer in de periode maart tot en met 15 augustus.

Overwinterende amfibieën
Ook in de overwinteringsperiode (half november – februari/maart), zijn amfibieën kwetsbaar. De dieren zijn dan immobiel en dus niet in staat om te vluchten. De amfibieënsoorten Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander overwinteren over het algemeen op het land. Bastaardkikker overwintert in de sliblaag van watergangen.

→ *Voor de te verwachten amfibieënsoorten, die onder een laag beschermingsregime vallen, geldt automatisch vrijstelling van de verbodsbepalingen in artikel 9, 11 en 12 van de Flora- en faunawet en is geen ontheffing nodig.*

4.6 Vissen

De aanwezige watergangen zijn intensief bemonsterd met een schepnet. Hierbij zijn o.a. de algemene soorten Blankvoorn, Rietvoorn, Tiendoornige stekelbaars en Zeelt aangetoond. Bovendien is in één van de watergangen de stikt beschermde Bittervoorn (FFW tabel 3) aangetroffen. De vangstlocaties en het leefgebied van de soort zijn weergegeven in bijlage VI. De soort zal naar verwachting gebruik maken van alle watergangen in het plangebied, gezien de aanwezigheid van open verbindingen (duikers). Naast Bittervoorn zijn geen strikter beschermde vissoorten aangetroffen. Deze zijn op basis van de intensieve bemonstering van aanwezige watergangen ook niet te verwachten.

Voor de strikt beschermde Bittervoorn is het aanvragen van een ontheffing van de Flora- en faunawet annex art. 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Een dergelijke ontheffing wordt overigens alleen onder voorwaarden verleend. Daarbij kan gedacht worden aan:

- Uitvoering van de werkzaamheden in de periode september t/m februari (buiten de paaiperiode, de opgroeiperiode van visbroed en vorstperiodes);
- Afdammen, leegpompen en overzetten van aanwezige vissen alvorens de watergangen worden gedempt;
- Bovenstaande voorwaarden dienen te worden uitgevoerd na raadpleging en onder begeleiding van een visdeskundige[1].

[1] Onder een deskundige wordt verstaan een persoon die:
• Op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie en/of
• Als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau dat is aangesloten bij het netwerk Groene Bureaus en/of
• Zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals Das en Boom, VZZ, RAVON, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, VOFF, SOVON, etc.)

→ *Als gevolg van het dempen van watergangen wordt het leefgebied van Bittervoorn aangetast. Het aanvragen van een ontheffing van de Flora- en faunawet is derhalve noodzakelijk.*

4.7 Reptielen

Binnen het kilometerhok waarin het plangebied ligt is bij het Natuurloket een reptielensoort bekend. Het betreft hier de strikt beschermde Ringslang (FFW tabel 3) die in de Weerribben vrij algemeen voorkomt (bron: o.a. Natuurloket, waarneming.nl). Het grootste deel van de watergangen in het plangebied vormen geen bijzonder geschikt leefgebied voor de soort. Alleen in een oeverzone aan de westzijde van het plangebied is geschikt biotoop voor de soort aanwezig in de vorm van een rijk begroeide oeverzone. Tevens zijn in de zuidoosthoek van het plangebied enkele compost- en maaiselhopen aanwezig die een potentiële voortplantingsplaats van Ringslang vormen (bijlage VII). Op basis van de huidige inrichtingsplannen wordt geconcludeerd dat de betreffende locaties verdwijnen. Nader onderzoek naar Ringslang zal dan ook moeten uitwijzen of de soort daadwerkelijk gebruik maakt van het plangebied.

→ *Wanneer de potentiële voortplantingslocaties van de strikt beschermde Ringslang worden aangetast moet nader onderzoek uitwijzen of de soort daadwerkelijk in het plangebied aanwezig is.*

4.8 Ongewervelden

Dagvlinders en libellen

In het plangebied zijn geen beschermde dagvlinders en libellen of soorten van de Rode lijst aangetroffen. Wegens het ontbreken van geschikt biotoop ontbreken geschikte voortplantingslocaties voor (beschermde) vlinder- en libellensoorten binnen het plangebied.

Mieren

In het plangebied zijn geen nestkoepels van beschermde mierensoorten aangetroffen. Beschermde mierensoorten zijn voornamelijk gebonden aan droge, open (naald)bossen en heideterreinen. Beide biotopen ontbreken in het plangebied.

Kevers

In Nederland komen/ kwamen vijf beschermde keversoorten voor. Juchtleerkever, Heldenbok en Brede geelgerande waterroofkever zijn al sinds de jaren '70 niet meer in Nederland waargenomen (Huijbregts 2003). Twee beschermde keversoorten komen nog wel voor in Nederland (Vliegend hert en Gestreepte waterroofkever). Voor Vliegend hert ontbreekt geschikt leefgebied. Ook Gestreepte waterroofkever is niet aangetroffen en op basis van de intensieve bemonstering ook niet te verwachten.

→ *Het aanvragen van ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet en het verrichten van compenserende/ mitigerende maatregelen is voor ongewervelden niet aan de orde.*

Weekdieren

Enkele strikt beschermde weekdieren zijn Nauwe korfslak, Zeggekorfslak, Bataafse stroommossel en Platte schijfhoren. Genoemde soorten zijn op basis van de intensieve beomonstering van de aanwezige watergangen en het ontbreken van geschikt biotoop niet te verwachten.

5 EINDCONCLUSIE

Geconcludeerd wordt dat de vigerende natuurwetgeving een belangrijk aandachtspunt vormt bij realisatie van het recreatiepark. Aangezien de voorgenomen ontwikkeling een negatief effect zal hebben op de instandhoudingsdoelen van de Weerribben is een uitgebreide Verstorings- en verslechteringstoets noodzakelijk ten behoeve van de vergunningaanvraag. Reeds duidelijk is dat een vergunning van de Natuurbeschermingswet moet worden aangevraagd.

Naast de Natuurbeschermingswet is ook de ligging op korte afstand van de EHS een belangrijk aandachtspunt. Bovendien is, afhankelijk van de exacte inrichting van het plangebied, soortgericht onderzoek naar vleermuizen, Ringslang en Waterspitsmuis in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Vanwege de vastgestelde aanwezigheid van Bittervoorn in de te dempen watergangen kan worden gesteld dat in ieder geval voor deze soort een ontheffing van de Flora- en faunawet moet worden aangevraagd.

Van belang is te beseffen dat het vervolgtraject een omvangrijk en tijdrovend traject betreft vanwege de hoeveelheid te interpreteren informatie en overleg met diverse betrokken partijen. Afhankelijk van de uitkomsten van vervolgonderzoek kunnen bovendien verschillende compenserende en mitigerende maatregelen nodig blijken.

6 GERAAGDPLEEGDE BRONNEN

[redacted] (2005). Effectenindicator Natura 2000-gebieden. Achtergronden en verantwoording ecologische randvoorwaarden en storende factoren.

Europese Gemeenschappen (2000). Beheer van 'Natura 2000'-gebieden. De bepaling van artikel 6 van de Habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG).

[redacted], [redacted], J, van der Winden & [redacted] (2004). Verstoringsgevoeligheid van vogels. Literatuurstudie naar de reactie van vogels op recreatie. Bureau Waardenburg bv (rapport 03-187) in opdracht van Vogelbescherming Nederland.

Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.

Ministerie van LNV (2005a). Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998.

Ministerie van LNV (2005b). Werken aan Natura 2000. Het onderdeel stappenplan voor de bescherming van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Brochure.

Ministerie van LNV (2005c). Checklist gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998.

Ministerie van LNV (2005d). Handreiking Bestemmingsplan en Natuurwetgeving. Directie natuur.

Ministerie van LNV (2006a). Natura 2000 doelendocument - hoofddocument. Juni 2006.

Ministerie van LNV (2006b). Natura 2000 doelendocument - bijlagedocument. Juni 2006

Ministerie van LNV (2006c). Hoofdlijnen begrenzing en selectie Natura 2000 gebieden. Concept november 2005.Ministerie van LNV (2005a). Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998.

Ministerie van LNV (2006d). Ontwerpbesluit Weerribben.

Provincie Overijssel (2008). Werkdocument Natura 2000 De Wieden & Weerribben.

SOVON & CBS (2005). Trends van vogels in het Nederlandse Natura 2000 netwerk.SOVON-informatierapport 2005/09. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

www.Overijssel.nl
www.hetlnvloket.nl
www.synbiosys.alterra.nl/natura2000
www.natuurloket.nl
www.waarneming.nl
www.ravon.nl
www.limnodata.nl

BIJLAGEN

BIJLAGE I: INRICHTINGSSCHETS

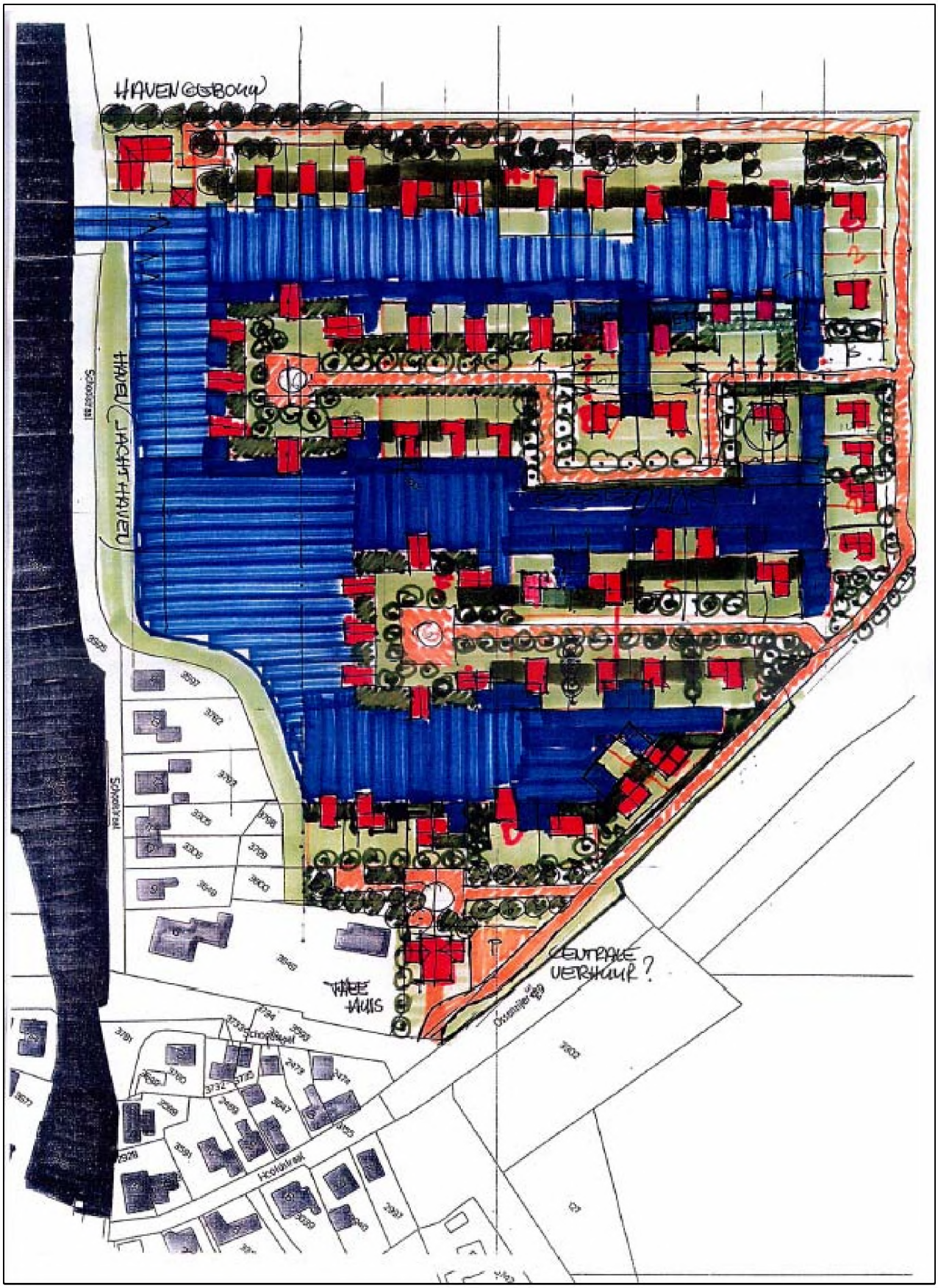

BIJLAGE II: STROOMSCHEMA NATUURBESCHERMINGSWET

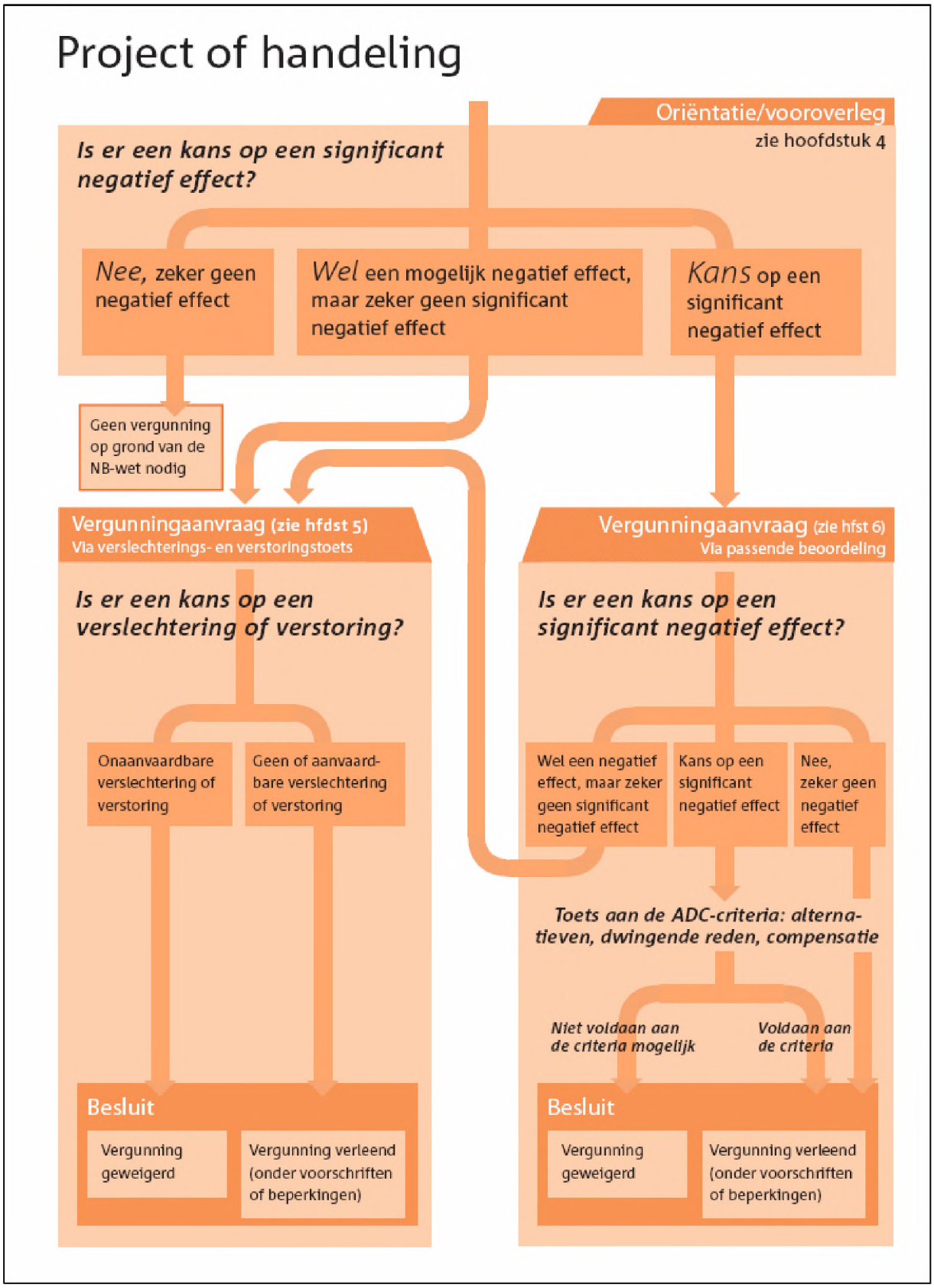

BIJLAGE III: RESULTATEN EFFECTENINDICATOR

Onderstaande resultaten zijn gegenereerd met behulp van de effectenindicator zoals te vinden op de website van het Ministerie van LNV (www.minlnv.nl). Als variabelen zijn in de effectenindicator het betreffende Natura 2000-gebied ingevoerd en als activiteit 'recreatie'.

Toelichting op de storingsfactoren

Storingsfactor	3	6	12	13	15	16
Kranswierwateren	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Meren met krabbenscheer	niet gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Vochtige heiden	zeer gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Blauwgraslanden	zeer gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Ruigten en zomen	niet gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Overgangs- en trilvenen	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
*Galigaanmoerassen	gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
*Hoogveenbossen	zeer gevoelig	gevoelig	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	gevoelig
Bittervoorn	gevoelig	zeer gevoelig	...	...	...	zeer gevoelig
Gestreepte waterroofkever	zeer gevoelig	zeer gevoelig	...	...	...	gevoelig
Gevlekte witsnuitlibel	zeer gevoelig	gevoelig	...	...	gevoelig	gevoelig
Groenknolorchis	gevoelig	...	n.v.t.	n.v.t.	gevoelig	n.v.t.
Grote modderkruiper	zeer gevoelig	zeer gevoelig	...	...	...	zeer gevoelig
Grote vuurvlinder	gevoelig	gevoelig	...	...	gevoelig	gevoelig
Kleine modderkruiper	zeer gevoelig	zeer gevoelig	...	...	...	zeer gevoelig
Meervleermuis	zeer gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	...
Platte schijfhoren						
Grote karekiet (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	niet gevoelig	...
Porseleinhoen (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	niet gevoelig	niet gevoelig	niet gevoelig
Purperreiger (broedvogel)	niet gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	zeer gevoelig	zeer gevoelig
Rietzanger (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	niet gevoelig	...
Roerdomp (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	gevoelig	zeer gevoelig	zeer gevoelig
Snor (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	niet gevoelig	...
Watersnip (broedvogel)	niet gevoelig	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	gevoelig	...
Zwarte Stern (broedvogel)	gevoelig	gevoelig	niet gevoelig	niet gevoelig	zeer gevoelig	zeer gevoelig

zeer gevoelig
gevoelig
niet gevoelig
n.v.t.
... onbekend

3 Vermesting
Vermesting betreft elke extra aanvoer van voedingsstoffen, met name stikstof en fosfaat. Het kan gaan om aanvoer door de lucht (droge en natte neerslag van ammoniak en stikstofoxiden) of nitraat- en fosfaataanvoer door het oppervlaktewater. Ook verhoogde mineralisatie, dat wil zeggen de omzetting van plantenresten en humus tot voedingsstoffen en CO_2, leidt tot vermesting.

6 Verontreiniging
Er is sprake van verontreiniging wanneer stoffen, die onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties voorkomen, door menselijke activiteiten in een gebied terechtkomen. Het gaat om een zeer brede groep van ecosysteem/gebiedsvreemde stoffen: organische verbindingen, zware metalen, schadelijke stoffen die ontstaan door verbranding of productieprocessen, straling (radioactief en niet radioactief), geneesmiddelen, endocrien werkende stoffen etc. Het gaat in het kader van de matrix te ver om alle mogelijke gebiedsvreemde stoffen apart te behandelen. Wel kan je in algemene zin vaststellen dat aquatische habitattypen en soorten gevoeliger zijn dan terrestrische systemen. Ook geldt dat soorten in de top van de voedselpiramide, als gevolg van accumulatie, van verontreinigingen gevoeliger zijn. Echter, afhankelijk van de concentratie en duur van de verontreiniging zijn alle habitattypen en soorten gevoelig.

12 Geluid
Voor sommige soortgroepen zijn nadelige effecten van geluidsbelasting bekend. Van broedvogels is bijvoorbeeld bekend dat gebieden met een te hoge geluidsbelasting vermeden worden en dat het reproductiesucces in deze gebieden lager is dan in ongestoorde gebieden (Reijnen & Foppen 1994, 1995). Deze dosis-effect relatie is goed gekwantificeerd en vertaald in normen voor de praktijk (Reijnen et al 1995).

13 Licht
Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden (De Molenaar 2003). Naar mogelijke effecten is nog vrij weinig onderzoek gedaan. Veel kennis gaat daarom nog niet verder dan het kwalitatief signaleren van risico's. Uit onderzoek aan de grutto blijkt dat verlichte terreindelen vermeden worden, waardoor de draagkracht van gebieden achteruit gaat (De Molenaar et al 2000). Onderzoek naar het ruimtelijk gedrag van enkele zoogdieren toont aan dat sommige soorten door verlichting worden aangetrokken terwijl andere soorten geen reactie lijken te vertonen (De Molenaar et al 2003).

15 Verstoring door mensen
De aanwezigheid van mensen (eventueel in gezelschap van honden of andere huisdieren) kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden. Een bekend voorbeeld waarbij de aanwezigheid van mensen tot verstoring kan leiden is (water)recreatie (Henkens 1995, 1999). Maar ook de aanwezigheid van bebouwing (bijvoorbeeld een bedrijventerrein) kan tot verstoring van soorten door mensen leiden. Soort(groepen) verschillen in hun gevoeligheid voor recreatie. Ook hier geldt dat de kennis over effecten vaak nog is beperkt tot het kwalitatief signaleren van risico's. Relatief goed onderzocht zijn de effecten van recreatie op broedvogels. Van broedvogels is bekend dat afhankelijk van de recreatiedruk gebieden langs druk bezochte paden lagere dichtheden en een verminderd reproductiesucces hebben. Ook zijn negatieve effecten bekend van (water)recreatie op het foerageren van vogels en zoogdieren (Pouwels & Vos 2001; Joslin et al 1999).

16 Mechanische effecten

Door mechanische activiteiten kunnen negatieve effecten op soorten en habitats optreden. Ook hier geldt dat de kennis over effecten vaak nog is beperkt tot het kwalitatief signaleren van risico's. Bodemverdichting als gevolg van betreding kan bijvoorbeeld leiden tot een verandering van de soortensamenstelling van een habitattype. Sterke golfslag in water kan tot beschadiging van oevervegetatie leiden. Luchtwervelingen van bijvoorbeeld windmolens hebben vogelsterfte tot gevolg (Winkelman 1992 a-d). De sterfte kan, afhankelijk van de omvang, een negatief effect op de populatieomvang tot gevolg hebben.

BIJLAGE IV: INVENTARISATIEKAART VLEERMUIZEN

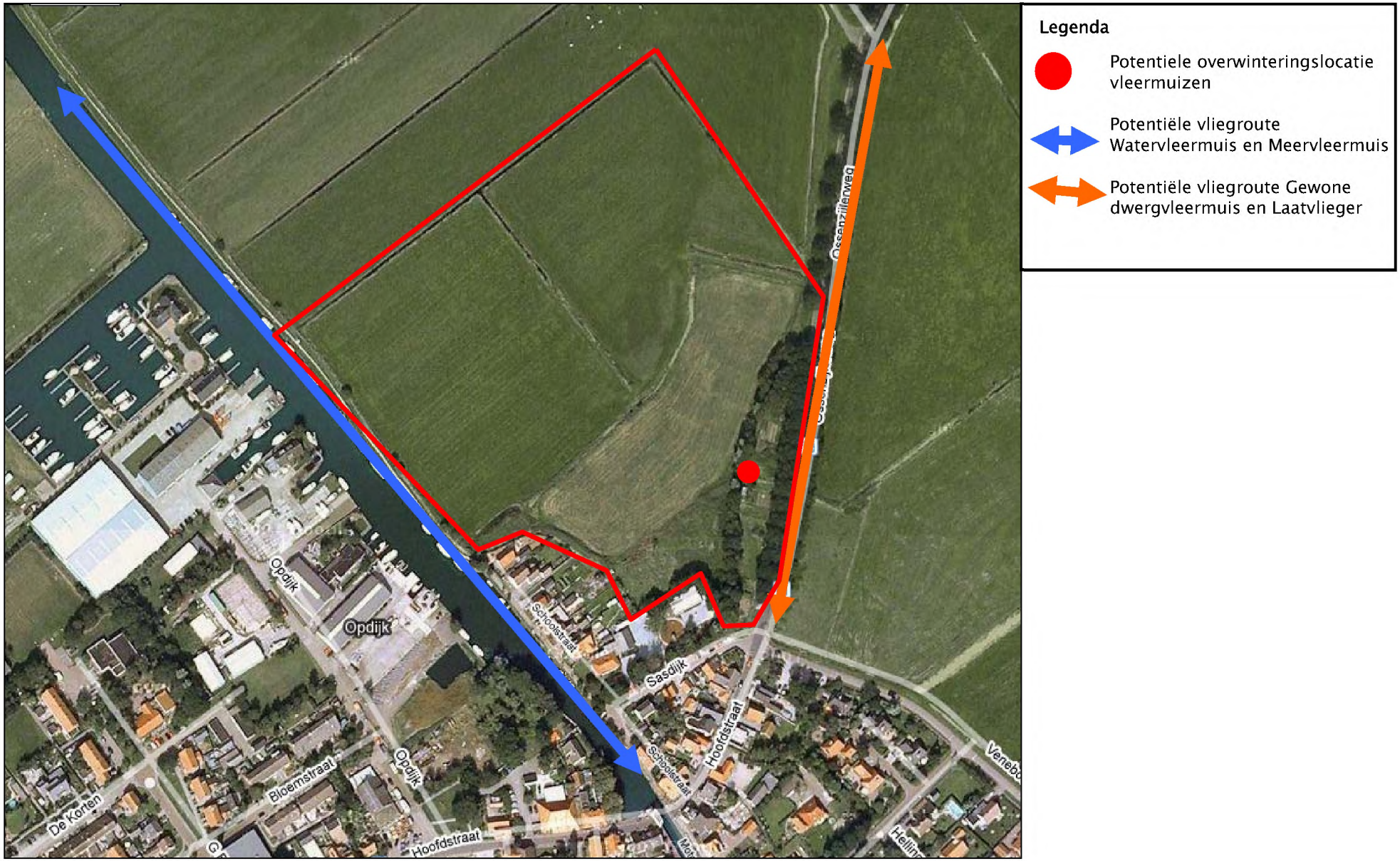

BIJLAGE V: INVENTARISATIEKAART WATERSPITSMUIS

Legenda

Geschikt biotoop Waterspitsmuis

BIJLAGE VI: INVENTARISATIEKAART VISSEN

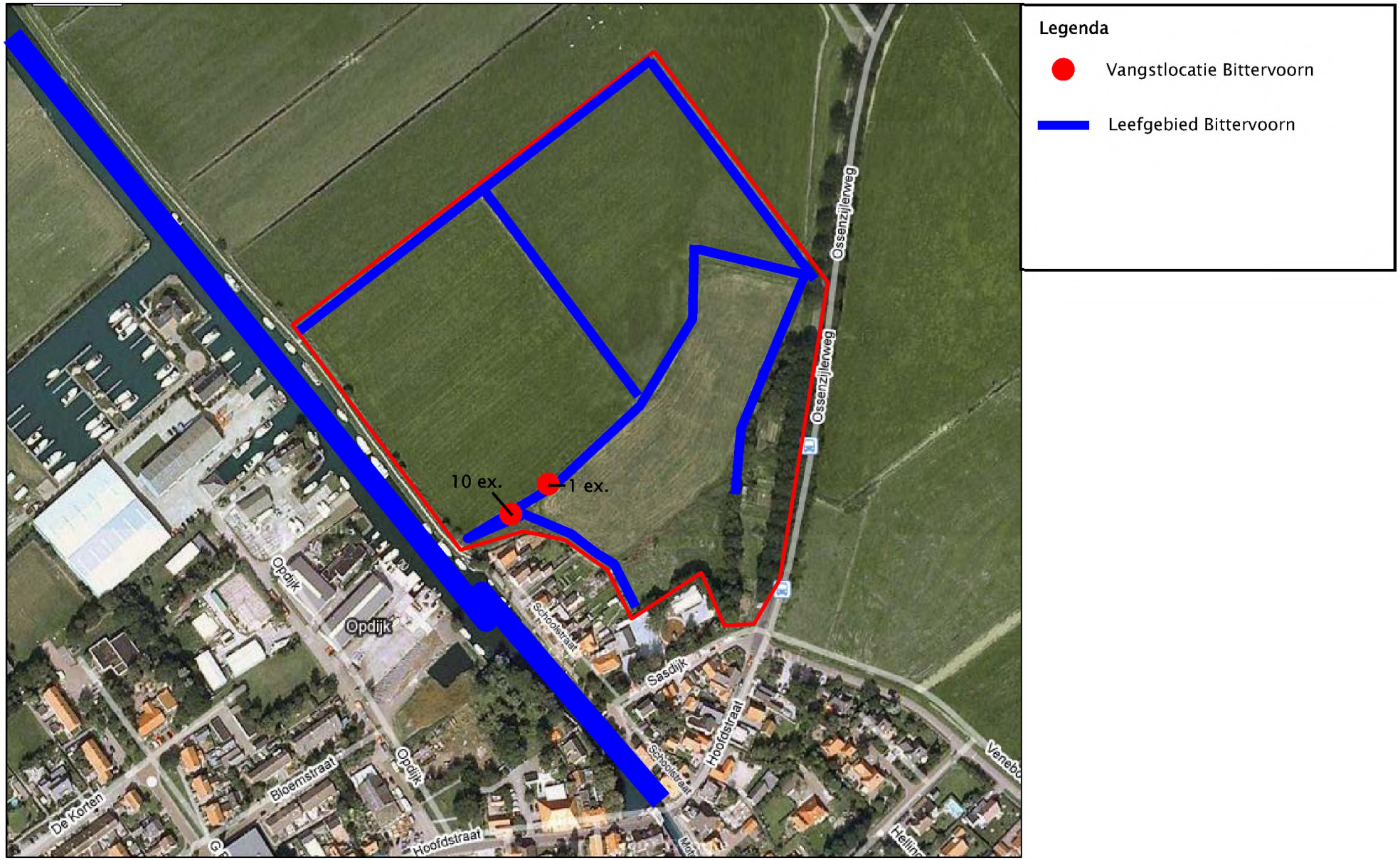

BIJLAGE VII: INVENTARISATIEKAART RINGSLANG

Legenda

Potentieel leefgebied

Potentiële voortplantingslocaties aanwezig (composthopen)

BIJLAGE VIII: TOELICHTING FLORA- EN FAUNAWET

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Met de Flora- en faunawet (Ffwet) is beoogd een geïntegreerd soortenbeschermingsregime te creëren dat voldoet aan de internationale verplichtingen. Doordat het verkrijgen van ontheffing en vrijstelling slechts mogelijk was onder bepaalde voorwaarden, werd de Flora- en faunawet na de inwerkingtreding al snel als belemmerend ervaren in het maatschappelijke verkeer.
De belemmerende factoren werden met name veroorzaakt, door het afwegingskader, dat ook voor zeer algemeen voorkomende soorten gold als b.v. Mol, Veldmuis, Bosmuis en Konijn. Dit zorgde voor onnodige belemmeringen van werkzaamheden en veel administratieve lastendruk.

Vanaf 23 februari 2005 is een wetswijziging van kracht geworden waarbij de mogelijkheden verruimd zijn voor het verlenen van ontheffing/ vrijstelling van de verbodsbepalingen in het kader van de Ffwet. Dit geldt met name voor de algemeen voorkomende soorten.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Ffwet:
1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is.
5) Een aantal ongewervelden (o.a. insecten, libellen en kevers) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Verbodsbepalingen

De Ffwet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8 van de Ffwet. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12 (zie kader). In hoeverre de verbodsbepalingen van toepassing zijn is afhankelijk van het beschermingsregime waartoe de soort behoort.

Algemene verbodsbepalingen voor beschermde inheemse soorten dieren en planten. Flora- en faunawet, artikelen 8 t/m 12.

Art. 8:	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Art. 9:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Art. 10:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Art. 11:	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
Art. 12:	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Drie beschermingsregimes planten- en diersoorten
Met ingang van het wijzigingsbesluit artikel 75 zijn drie verschillende beschermingsregiems van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. In alle gevallen is onverminderd de zorgplicht van toepassing:

'Ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, is verplicht dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden geveigd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden geveigd teneinde die gevolgen te voorkomen of voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of na te laten.'

Tabel 1 'Algemene soorten'
Onder deze groep vallen o.a. alle algemeen voorkomende beschermde zoogdieren, amfibieën en vaatplanten (in totaal 43 soorten). Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

Tabel 2 'Overige soorten (gedragscode)'
Onder deze groep vallen een aantal minder algemene soorten (in totaal 101) en vogels. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een gedragscode. De gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring door de minister van LNV. De gedragscode geeft richtlijnen aan om schade aan de soort te voorkomen of te minimaliseren (Artikel 16c wijzigingsbesluit).

Voorheen was nooit vrijstelling mogelijk voor van nature voorkomende vogelsoorten. Nu kan alleen vrijstelling verkregen worden indien:
- sprake is van belang a) t/m d);
- sprake is van onopzettelijk verstoren (artikel 10) in geval van bij de wet genoemde belangen, en er geen wezenlijke invloed (significante effecten) is;
- In geval van belang g), behalve in de periode 15 maart-15 juli.

Tabel 3 'Soorten van Bijlage I AMvB Artikel 75 / soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV'
Onder de eerste groep vallen met name soorten die een kwetsbare status hebben (in totaal 37 soorten) en vogels (in geval niet gewerkt wordt met een gedragscode). Ze hebben een vergelijkbare bescherming als soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV.
Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, is voor deze soorten ontheffing van de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet altijd noodzakelijk. De ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:
1. er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang[2)];
2. er is geen alternatief;
3. de activiteiten doen geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

De laatste twee criteria worden in het wijzigingsbesluit samengevat als 'zorgvuldig handelen', waarbij elke vorm van schade aan de soort voorkomen moet worden. Aan alle drie criteria moet gelijktijdig voldaan worden.
Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik, is het niet mogelijk voor artikel 10 van de Ffwet een ontheffing te verkrijgen. Voor de artikelen 8, 9, 11 en 12 geldt wel een vrijstelling, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode.

[1] a) de bepalingen inzake de gemeenschappelijke markt en een vrij verkeer van goederen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap; b) de bescherming van flora en fauna; c) de veiligheid van het luchtverkeer; d) de volksgezondheid of openbare veiligheid; e) dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten; f) het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom, anders dan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren; g) belangrijke overlast veroorzaakt door dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort; h) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en in de bosbouw; i) bestendig gebruik; j) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

BIJLAGE IX: ONTWERP-AANWIJZINGSBESLUIT WEERRIBBEN